

BATERIA METOD SŁUŻĄCYCH DO OCENY RYZYKA ZABURZEŃ ZWIĄZANYCH Z HAZARDEM

Iwona Niewiadomska

Weronika Augustynowicz

Agnieszka Palacz-Chrisidis

Rafał P. Bartczuk

Michał Wiechetek

Joanna Chwaszcz

LUBLIN 2014

BATERIA METOD
SŁUŻĄCYCH DO OCENY
RYZYKA ZABURZEŃ
ZWIĄZANYCH Z HAZARDEM

BATERIA METOD SŁUŻĄCYCH DO OCENY RYZYKA ZABURZEŃ ZWIĄZANYCH Z HAZARDEM

Iwona Niewiadomska

Weronika Augustynowicz

Agnieszka Palacz-Chrisidis

Rafał P. Bartczuk

Michał Wiechetek

Joanna Chwaszcz

LUBLIN 2014

Recenzent:
dr hab. Elżbieta Rydz

Skład, projekt okładki i stron tytułowych:
Paweł Augustynowicz

**Krajowe Biuro do Spraw
Przeciwdziałania Narkomanii**

Projekt współfinansowany ze środków
Krajowego Biura do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

© Instytut Psychoprofilaktyki i Psychoterapii, Stowarzyszenie NATANAELUM, Lublin 2014

ISBN: 978-83-940389-2-2

Wydawca:
Instytut Psychoprofilaktyki i Psychoterapii, Stowarzyszenie NATANAELUM
Al. Gen. Wł. Sikorskiego 1/101
20-814 LUBLIN

ISBN 978-83-940389-2-2

9 788394 038922 >

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	7
Problem hazardu w Polsce	7
Opis realizowanego projektu	8
Procedura prowadzenia badań	10
Bibliografia	12
KRÓTKIE BIOSPOŁECZNE NARZĘDZIE PRZESIEWOWE DO HAZARDU – BBGS.....	13
Podstawowe założenia i zastosowanie BBGS.....	13
Właściwości psychometryczne polskiej wersji BBGS.....	15
Czułość	15
Trafność.....	16
Sposób prowadzenia badania i interpretacji BBGS.....	16
Opis skali.....	16
Sposób badania.....	16
Obliczanie i interpretacja wyników	17
Bibliografia	17
ZAŁĄCZNIK: Arkusz BBGS	19
KWESTIONARIUSZ MOTYWÓW HAZARDOWYCH - GMQ.....	20
Konstrukcja GMQ.....	21
Badania z wykorzystaniem GMQ.....	21
Właściwości psychometryczne polskiej adaptacji GMQ.....	22
Struktura wewnętrzna	22
Rzetelność	23
Trafność.....	23
Normalizacja.....	23
Sposób prowadzenia badania i interpretacji GMQ.....	25
Opis skali.....	25
Sposób badania.....	26
Obliczanie i interpretacja wyników	26
Bibliografia	27
ZAŁĄCZNIK: Arkusz GMQ.....	29
KWESTIONARIUSZ PRZEKONAŃ I POSTAW WOBEC HAZARDU – GABS.....	30
Wprowadzenie teoretyczne.....	30
Konstrukcja GABS	31
Badania z wykorzystaniem GABS	31
Właściwości psychometryczne polskiej adaptacji GABS.....	32
Struktura wewnętrzna	32
Rzetelność	33
Trafność.....	33
Normalizacja.....	33
Sposób prowadzenia badania i interpretacji GABS	35

Opis skali.....	35
Sposób badania.....	35
Obliczanie i interpretacja wyników	35
Bibliografia:	36
ZAŁĄCZNIK: Arkusz GABS	38
SKALA MYŚLI ZWIĄZANYCH Z HAZARDEM – GRCS.....	40
Przekonania i błędy poznawcze związane z hazardem.....	40
Konstrukcja GRCS	41
Badania z wykorzystaniem GRCS	42
Właściwości psychometryczne polskiej adaptacji GRCS	42
Struktura wewnętrzna	42
Rzetelność	43
Trafność.....	44
Normalizacja.....	44
Sposób prowadzenia badania i interpretacja GRCS	48
Opis skali.....	48
Sposób badania.....	48
Obliczanie i interpretacja wyników	49
Bibliografia	50
ZAŁĄCZNIK: Arkusz GRCS	52

KWESTIONARIUSZ MOTYWÓW HAZARDOWYCH - GMQ

Motywacja to wszelkie mechanizmy, które są odpowiedzialne za podjęcie, ukierunkowanie, podtrzymanie oraz zakończenie jakiegoś działania. Osoby grające okazjonalnie najczęściej robią to ze względu na dobrą zabawę, jednakże wyznaczając sobie pewien limit pieniędzy i czasu, który mogą poświęcić, a ryzyko przegranej jest świadomie przez nich wkalkulowane w czynność. Osoby, które grają problemowo cechują inne motywy. W potocznej ocenie hazardziści kierują się takimi motywami, jak: potrzeba silnych emocji – skłonność do ryzyka, chęć rywalizacji – potrzeba wygrywania, bycia najlepszym czy też chęć zysku. Ponad to osoby uzależnione cechuje wewnętrzny przymus gry, a osoby grające okazjonalnie robią to dla przyjemności czy też zabawy. (Badora, Gwiazda, Hermann, Kalka, i Moskalewicz, 2012). Według Augustynka (2011) motywem do uprawiania patologicznego hazardu jest potrzeba przeżywania silnego napięcia. Wygrana zwiększa poczucie mocy i stymuluje do dalszej gry, a przegrana wzbudza motywację do odegrania się, a to stymuluje do dalszej gry, mimo poniesionych strat.

Naukowe badania nad motywami grania prowadzone są od 1950 roku. Analogicznie do trójczynnika modelu motywacji do picia, badacze najczęściej wyróżniają trzy podstawowe motywy grania: wzrost pozytywnych emocji, radzenie sobie w sytuacjach trudnych oraz wzrost poczucia społecznej przynależności (Dechant, Ellery 2011). Również *Gambling Motives Questionnaire (GMQ)*, opracowany przez Stewarta i Zacka w 2008 roku, powstał w oparciu o trójczynnika metodę do pomiaru motywów picia alkoholu *The Drinking Motives Questionnaire (DMQ)* Coopera i współpracowników z 1992 roku. *GMQ* bada częstotliwość grania ze względu na 15 powodów. Autorzy *GMQ* wykazali, że metoda ta, podobnie, jak kwestionariusz *DMQ*, mierzy następujące motywy:

- umacnianie siebie (*enhancement*) - wewnętrzne umacnianie siebie poprzez zwiększanie pozytywnych emocji;
- radzenie sobie (*coping*) - uprawianie hazardu w celu zmniejszenia lub uniknięcia negatywnych emocji;
- motywy społeczne (*social motives*) - zewnętrzne pozytywne motywy wzmacniające, granie w gry hazardowe w celu zwiększenia przynależności społecznej (Dowling, Jackson, Thomas i Frydenberg, 2010).

KONSTRUKCJA GMQ

Wszystkie 15 stwierdzeń wchodzące w skład metody, zostały bezpośrednio zaczerpnięte z *DMQ* i przeredagowane w taki sposób, żeby odnosiły się do grania. Podobnie jak w metodzie do badania motywów picia, *GMQ*, ma trzy podskale – każda do pomiaru jednego motywu – w skład których wchodzi po 5 itemów. Względna częstotliwość danego motywu grania jest oceniana na 4-punktowej skali (1 - *prawie nigdy/nigdy*, 2- *czasem*, 3 - *często*, 4 - *prawie zawsze*). Ta miara była włączona jako walidacja motywów uprawiania hazardu pochodzących z metody *Inventory of Gambling Situations (IGS)*. W skali *GMQ* motywy są badane bezpośrednio (poprzez zadanie pytania osobie badanej dlaczego uprawia hazard). Natomiast w skali *IGS*, o motywach wnioskujemy na podstawie typowych sytuacji, które są związane z uprawianiem hazardu przez osobę badaną (np. jeżeli osoba uprawiająca hazard wskazuje, że często gra w sytuacji konfliktu z innymi, świadczy to, że hazard stanowi dla niej sposób radzenia sobie) (Stewart i in., 2008).

Gambling Motives Questionnaire (GMQ) jest rzetelnym i trafnym narzędziem, które można wykorzystywać zarówno w celach badawczych, jak i praktyce profilaktycznej oraz klinicznej nałogowych hazardzistów.

BADANIA Z WYKORZYSTANIEM GMQ

Stewart i Zack potwierdzili trójczynnиковą strukturę metody badając grupę 193 graczy – 154 patologicznych hazardzistów i 39 niepatologicznych graczy. Grupy zostały wyróżnione ze względu na wynik uzyskany w *South Oaks Gambling Screen*. Eksploracyjna analiza głównych składowych wykazała interkorelację wyróżnionych czynników. Każda podskala *GMQ* wskazała dobrą spójność wewnętrzną. Patologiczni hazardziści uzyskali istotnie wyższe wyniki we wszystkich trzech skalach w porównaniu do niepatologicznych graczy, ze szczególną przewagą w podskalach: motywy umacniania siebie oraz radzenie sobie (Steinberga i wsp. 2011 por. Dowling i wsp. 2010). Kobiety patologicznie uprawiające hazard uzyskały wyniki wyższe, niż mężczyźni na skali motywy radzenia sobie, co jest zgodne z literaturą przedmiotu. Niespodziewanie natomiast, kobiety uzyskały również wyższe wyniki w podskali motywów społecznych. W badaniach wykryto zależność pomiędzy picią, a motywami zachowań hazardowych: wyniki w skali motywy radzenia sobie lepiej przewidują problemy hazardowe u kobiet, a motywy umacniania siebie są lepszym predyktorem problemów hazardowych w grupie mężczyzn. Z kolei badania przy pomocy *DMQ* oraz *GMQ* prowadzone wśród osób uzależnionych od alkoholu, hazardu oraz z zespołem uzależnienia krzyżowego, wykazały iż motyw radzenia sobie jest wtórny w dwóch pierwszych grupach (Steinberga i wsp. 2011, s. 52).

WŁAŚCIWOŚCI PSYCHOMETRYCZNE POLSKIEJ ADAPTACJI GMQ

Struktura wewnętrzna

Analiza struktury wewnętrznej GMQ została przeprowadzona za pomocą eksploracyjnej analizy czynnikowej na wynikach 485 osób. Wyniki analizy czynnikowej (metoda Oblimin) wykonanej na twierdzeniach skali GMQ nie potwierdziły występowania w polskiej populacji młodzieży takiego samego układu wymiarów, jak w wersji oryginalnej (por. Tabela 1). Uzyskane rozwiązanie wyjaśnia 77% wariancji i udało się w nim dość dobrze odwzorować psychologiczny sens wymiarów odnoszących się do motywów społecznych oraz radzenia sobie ze stresem. Motyw wzmocnienia siebie nie został w ogóle odwzorowany. Pozycje oryginalnie go tworzące przesunęły się do dwóch wyżej wymienionych wymiarów. Jak zaprezentowano w tabeli 1 twierdzenia tworzące wymiar pierwszy – motyw społeczny są tworzone przez pozycje, które w wersji oryginalnej odnosiły się do kwestii społecznych, ale również do umacniania siebie i radzenia sobie ze stresem. Jednak na podstawie analizy psychologicznego znaczenia poszczególnych pozycji testowych, przeprowadzonej przez sędziów kompetentnych, zdecydowano się nazwać tą dymensję motyw społeczny. W przypadku wymiaru motyw radzenia sobie ze stresem takie problemy nie pojawiły się. Wymiar ten w większości przypadków składa się z twierdzeń oryginalnie go konstytuujących.

Tabela 1. Analiza czynnikowa GMQ. Macierz ładunków czynnikowych.

Przynależność pozycji do wymiaru w oryginalnej wersji	Twierdzenia	Składowa		
		Motyw społeczny	Motyw radzenia sobie ze stresem	Wymiar 3
Umacnianie siebie	GMQ12	,968		
Umacnianie siebie	GMQ06	,898		
Umacnianie siebie	GMQ03	,836		
Motyw społeczny	GMQ13	,825		
Motyw radzenia sobie ze stresem	GMQ02	,824		
Motyw społeczny	GMQ07	,821		
Motyw radzenia sobie ze stresem	GMQ05		,956	
Motyw radzenia sobie ze stresem	GMQ14		,935	
Motyw radzenia sobie ze stresem	GMQ11		,907	
Motyw umacniania siebie	GMQ09		,631	
Motyw umacniania siebie	GMQ15		,613	
Motyw radzenia sobie ze stresem	GMQ08		,537	
Motyw społeczny	GMQ04	,423	,488	
Motyw społeczny	GMQ10			,546
Motyw społeczny	GMQ01	,443		,459

Rzetelność

Wskaźniki rzetelności (alfa Cronbacha) otrzymane dla wyodrębnionych w warunkach polskich wymiarów wynoszą odpowiednio 0,939 dla wymiaru społecznego i 0,937 dla motywu radzenia sobie ze stresem. Uzyskane współczynniki są bardzo wysokie i wskazują na dużą jednorodność pozycji tworzących dany wymiar. Dodatkowo, bazując na wynikach procedur statystycznych (wartość alfa po wyeliminowaniu pozycji testowej) należy stwierdzić, że nie ma podstaw do usunięcia jakichkolwiek twierdzeń z wyodrębnionych wymiarów. Taki zabieg bowiem nie podniósłby zasadniczo wskaźnika rzetelności. Interkorelacja dwóch wymiarów GMQ w warunkach polskich jest wysoka ($r=0,71$; $p<0,001$). Pozwala to przypuszczać, że tak naprawdę struktura motywów grania w gry hazardowe wydaje się być jednowymiarowa.

Trafność

GMQ służy do oszacowania motywów zgodnie, z którymi osoba podejmuje zachowania hazardowe. Trafność teoretyczną skali adaptowanej do polskich warunków oceniano poprzez sprawdzenie związku poszczególnych wymiarów z płcią oraz hazardem patologicznym mierzonym przy pomocy polskiej wersji SOGS-RA (Winters, Stinchfield, Fulkerson, 1993; w polskiej adaptacji Niewiadomska, Augustynowicz, Palacz-Chrisidis, Bartczuk, Wiechetek, Chwaszcz, 2013; alfa-Cronbacha = 0,90). Zakładano występowanie różnic w wynikach GMQ z uwagi na płeć, jak również pozytywny związek GABS z SOGS-RA.

W badaniach ujawniono, że mężczyźni uzyskali istotnie wyższe wyniki od kobiet w obydwu wymiarach GMQ (Motyw społeczny: $M_{kobiety} = 7,47$ (SD = 3,58); $M_{mężczyźni} = 9,04$ (SD = 4,44); $t(479,202)=4,32$; $p=0,000$; Motyw radzenia sobie: $M_{kobiety} = 6,61$ (SD = 2,38); $M_{mężczyźni} = 7,63$ (SD = 3,58); $t(478,121)=3,75$; $p=0,000$).

Stwierdzono również występowanie dodatniej i podobnej pod względem siły zależności między różnymi motywami hazardowymi a podejmowaniem patologicznych zachowań hazardowych mierzonych za pomocą SOGS-RA. W przypadku motywu społecznego związek wyniósł ($n=250$; $r=0,53$; $p<0,01$). Natomiast dla motywu radzenia sobie ze stresem korelacja okazała się również istotna statystycznie i wyniosła ($n=250$, $r=0,55$; $p=0,001$) Powyższe wyniki wskazują na trafność teoretyczną polskiej wersji GMQ.

Normalizacja

Normalizację wyników skali GMQ przeprowadzono na grupie 485 osób, w wieku 17-21 lat, stanowiących próbę reprezentatywną uczniów szkół średnich województwa lubelskiego (por. Wprowadzenie, p 2.), które stwierdziły, że grały w gry hazardowe w ciągu ostatnich 6 miesięcy oraz udzieliły odpowiedzi na

co najmniej 80% pozycji GABS. Braki danych uzupełniono medianą z pozostałych odpowiedzi. W ostatecznej próbie normalizacyjnej znalazło się 42,5% kobiet, średni wiek wyniósł 18,6 lat (SD= 0,39). Średnie wyniki grupy normalizacyjnej zamieszczono w Tabeli 2.

Tabela 2. Rozkład wyników GABS z uwzględnieniem podziału na płeć.

		Średnia	Odchylenie standardowe	Minimum	Maksimum	Skośność	Kurtoza	Shapiro-Wilk	df	Istotność
Motyw społeczny	kobiety	7,47	3,58	6,00	24,00	3,27	10,74	,469	206	<0,001
	mężczyźni	6,62	2,38	6,00	20,00	4,43	19,37	,728	279	<0,001
Motyw radzenia sobie ze stresem	kobiety	9,05	4,44	6,00	24,00	1,67	2,22	,281	206	<0,001
	mężczyźni	7,63	3,58	6,00	24,00	2,77	7,91	,529	279	<0,001

W wyodrębnionych grupach z uwagi na płeć uzyskano rozkłady silnie prawoskośne. Dodatkowo z uwagi na występowanie istotnych silnych różnic międzypłciowych, podczas opracowywania norm zdecydowano się na ich przygotowanie oddzielnie dla kobiet i mężczyzn. Brak normalności rozkładu w wynikach grupy normalizacyjnej spowodował decyzję o zastosowaniu w ich tworzeniu skali centylowej (Mańkowska, 2010). Normy przedstawiono w Tabeli 3 i 4.

Tabela 3. Orientacyjne normy centylowe dla wymiaru Motyw społeczny Kwestionariusza Motywów Hazardowych (GMQ)

Wynik surowy	Ranga centylowa	
	kobiety	mężczyźni
6	0	0
7	74	53
8	80	60
9	85	65
10	88	70
11	91	74
12	93	79
13	94	83
14	94	86
15	94	89
16	94	91
17	94	92
18	95	93
19	96	94
20	96	95
21	97	96
22	97	96
23	98	98
24	99	99

Tabela 4. Orientacyjne normy centylowe dla wymiaru Motyw radzenia sobie ze stresem Kwestionariusza Motywów Hazardowych (GMQ)

Wynik surowy	Ranga centylowa	
	kobiety	mężczyźni
6	0	0
7	91	72
8	93	79
9	93	83
10	94	84
11	95	86
12	95	88
13	96	90
14	96	92
15	96	94
16	97	95
17	98	96
18	98	97
19	98	97
20	99	97
21	100	98
22	100	98
23	100	98
24	100	99

SPOSÓB PROWADZENIA BADANIA I INTERPRETACJI GMQ

Opis skali

Skala GABS zawiera 15 stwierdzeń odnoszących się do różnych powodów grania w gry hazardowe. Zadaniem badanego jest ocena, jak często poniższe motywy popychają go do grania. Odpowiedzi udzielane są w czterostopniowym formacie:

1. Nigdy lub prawie nigdy
2. Czasem
3. Często
4. Prawie zawsze

Arkusze z poszczególnymi twierdzeniami GMQ zawiera miejsce na wpisanie wyników uzyskanych przez badanego (skrót Ms – oznacza Motyw społeczny a Rss – Motyw radzenia sobie ze stresem) oraz metryczkę (pytania o imię, nazwisko, wiek, płeć i datę badania) i ogólną instrukcję wypełniania.

Skala GMQ jest krótkim i bardzo użytecznym kwestionariuszem umożliwiającym badanie motywów, którymi kieruje się osoba podejmując gry hazardowe. Metoda składa się z 15 pozycji (nie wszystkie twierdzenia są wykorzystywane do obliczania wyników), pogrupowanych w dwa wymiary: Motyw społeczny – 6 pozycji oraz Motyw radzenia sobie ze stresem – 6 pozycji.

Skala GMQ jest przygotowana dla osób uprawiających hazard. Oryginalna tworzona była na grupie osób dorosłych (Stewart i Zack, 2008). Opisywaną adaptację przygotowano dla młodzieży szkół średnich i do tej grupy należy również odnosić zamieszczone w podręczniku normy centylowe.

Sposób badania

Badanie za pomocą GMQ można prowadzić indywidualnie lub grupowo, zgodnie z regułami opisanymi we Wprowadzeniu (p. 3).

W badaniu indywidualnym należy poprosić osobę o wypełnienie metryczki i przeczytanie instrukcji. Przed rozpoczęciem odnoszenia się do poszczególnych kategorii warto sprawdzić czy badany zrozumiał polecenie. Dopiero gdy nie ma żadnych pytań – badający powinien umożliwić rozpoczęcie wypełnienia kwestionariusza testowego.

Przeciętny czas badania za pomocą skali GMQ wynosi około 4-7 minut.

Obliczanie i interpretacja wyników

Wszystkie uzyskane od badanego odpowiedzi (od 1 do 4) w poszczególnych twierdzeniach podlegają zsumowaniu. Dokonuje się tego oddzielnie dla Motywu społecznego oraz Motywu Radzenia sobie ze stresem. Klucz zgodnie, z którym należy przeprowadzić sumowanie znajduje się w tabeli 5. W GMQ nie ma twierdzeń odwróconych. Po dodaniu wszystkich punktów w wymiarach GMQ wpisujemy je do tabeli wyników jako Wynik Surowy odpowiednio dla Motywu społecznego (wiersz oznaczony GMQ – Ms) oraz Radzenia sobie ze stresem (wiersz oznaczony GMQ – Rss). Im wyższy wynik, tym bardziej istotny konkretny motyw w podejmowaniu aktywności o charakterze hazardowym.

Wynik badania należy następnie odnieść do wyników norm centylowych zamieszczonych w Tabelach 3-4 w zależności od analizowanego motywu. Rangę centylową zapisujemy na arkuszu w tabeli wyników jako Wynik Przeliczony. Np. jeżeli badany mężczyzna w wymiarze Motyw społeczny uzyskał wynik surowy wynoszący 17 to jego wynik w skali centylowej będzie wynosił 92 i będzie traktowany jako wysoki.

W interpretacji wyniku należy odnieść się do cech skali centylowej, zgodnie z którą:

1. wynik poniżej 3 centyla traktuje się jako wynik bardzo niski
2. wynik między 3 a 25 centylem – wynik niski
3. wynik między 26 a 75 centylem – wynik przeciętny

4. wynik między 76 a 97 centylem – wynik wysoki
5. wynik powyżej 97 centyla – wynik bardzo wysoki.

W Tabeli 5. znajdują się opisy interpretacyjne uzyskanych wyników bardzo niskich, niskich, przeciętnych, wysokich i bardzo wysokich GABS.

Tabela 5. Opisy interpretacyjne wyników uzyskanych w metodzie GABS

Rodzaj wyniku	Interpretacja
Motyw społeczny	
Bardzo niski	Badany podejmując gry o charakterze hazardowym w bardzo małym stopniu kieruje się motywami społecznymi.
Niski	Badany grając w gry hazardowe w małym stopniu kieruje się motywami społecznymi.
Przeciętny	Badany rozpoczynając aktywność hazardową czasami kieruje się motywami społecznymi. Traktuje hazard jako możliwość spędzenia czasu w towarzystwie oraz jako dobrą zabawę.
Wysoki	Badany podejmuje zachowania hazardowe z powodów społecznych. Często traktuje je jako możliwość spędzenia wolnego czasu z innymi osobami oraz dobrej zabawy.
Bardzo wysoki	Osoba badana angażując się w gry hazardowe w większości przypadków kieruje się motywacją społeczną. Przejawia zachowania hazardowe, gdyż dają jej one szansę spędzenia czasu w towarzystwie innych osób oraz umożliwiając doświadczenie pozytywnych stanów emocjonalnych.
Motyw radzenia sobie ze stresem	
Bardzo niski	Badany bardzo rzadko podejmuje aktywność hazardową z uwagi na chęć zredukowania negatywnych stanów emocjonalnych i zyskania lepszego samopoczucia.
Niski	Badany rzadko angażuje się w gry hazardowe z powodu chęci poprawienia swojego nastroju i redukcji zmartwień.
Przeciętny	Czasami zdarza się, że badany przejawia aktywność hazardową, gdyż chce w ten sposób poradzić sobie z trudnościami codziennego życia i chwilowo poprawić swój nastrój.
Wysoki	Badany często angażuje się w gry hazardowe, gdyż widzi je jako szansę poradzenia sobie ze stresem oraz negatywnymi stanami emocjonalnymi.
Bardzo wysoki	Prawie zawsze badany podejmuje zachowania hazardowe z powodu chęci redukcji negatywnych stanów emocjonalnych oraz poprawienia swojego samopoczucia. Traktuje hazard jako swoistego rodzaju „odskocznię”, szansę poradzenia sobie ze stresującymi wydarzeniami i sytuacjami w codziennym życiu.

BIBLIOGRAFIA

- Augustynek, A. (2011). Uzależnienie od czynności. *Psychologia.net.pl*
<http://www.psychologia.net.pl/arttykul.php?level=591> (data pobrania 27.11.2014).
- Badora, B., Gwiazda, M., Hermann, M., Kalka, J., Moskalewicz, J. (2012). *Oszacowanie rozpowszechnienia oraz identyfikacja czynników ryzyka i czynników chroniących w odniesieniu do hazardu, w tym hazardu problemowego (patologicznego) oraz innych uzależnień behawioralnych*. Warszawa: CBOS.

- Cooper, M. L., Russell, M., Skinner, J. B., Windle, M. (1992). Development and Validation of a Threedimensional Measure of Drinking Motives. *Psychological Assessment*, 4(2), ss. 123–132.
- Dechant, K., Ellery, M. (2011). The Effect of Including a Monetary Motive Item on the Gambling Motives Questionnaire in a Sample of Moderate Gamblers. *Journal of Gambling Studies*, 27, ss. 331-334.
- Dowling, N., A., Jackson, A., C., Thomas, Sh., A., Frydenberg, E. (2010). *Children at Risk of Developing Problem Gambling*. Australia: The University of Melbourne, Monash University, Victorian Government initiative.
- Mańkowska, M. (2010). *Wprowadzenie do psychometrii*. Lublin: Wydawnictwo KUL.
- Steinberg, L., Tremblay, A., Zack, M., Busto, U., Zawertailo, L. (2011). Effects of Stress and Alcohol Cues in Men With and Without Problem Gambling and Alcohol Use Disorder. *Drug and Alcohol Dependence*, 119, ss. 46-55.
- Stewart, S. H., Zack, M. (2008). Development and Psychometric Evaluation of a Three-Dimensional Gambling Motives Questionnaire. *Addiction*, 103, ss. 1110–1117.
- Stewart, Sh., Collins, P., Zack, M., Klein, R. (2008). Subtyping Pathological Gamblers on the Basis of Affective Motivations for Gambling: Relations to Gambling Problems, Drinking Problems, and Affective Motivations for Drinking. *Psychology of Addictive Behaviors*, 22 (2), ss. 257-268.

	Wynik Surowy	Ranga Centylowa
GMQ - Ms		
GMQ - Rss		

S. H. Stewart i M. Zack

GMQ

w polskiej adaptacji I. Niewiadomskiej, W. Augustynowicz, A. Palacz-Chrisidis, R. Bartczuka, M. Wiechetka i J. Chwaszcz,

Masz przed sobą listę różnych powodów, dla których ludzie uprawiają hazard. Proszę wskazać, jak często grasz (lub grałeś) z podanych niżej powodów.

Jak często grasz (lub grałeś) hazardowo...		nigdy lub prawie nigdy	czasem	często	prawie zawsze
1.	...bo jest to sposób na uczczenie czegoś?	1	2	3	4
2.	...aby się odprężyć?	1	2	3	4
3.	...ponieważ lubisz uczucie towarzyszące graniu?	1	2	3	4
4.	...ponieważ większość Twoich przyjaciół robi to, kiedy się spotykacie?	1	2	3	4
5.	...aby zapomnieć o zmartwieniach?	1	2	3	4
6.	...ponieważ jest to ekscytujące?	1	2	3	4
7.	...dla towarzystwa?	1	2	3	4
8.	...ponieważ jesteś bardziej ufny w swoje siły lub pewny siebie?	1	2	3	4
9.	...dla świetnego samopoczucia?	1	2	3	4
10.	...ponieważ jest to coś, co robisz na specjalne okazje?	1	2	3	4
11.	...ponieważ pomaga Ci to, gdy czujesz się zdenerwowany lub przygnębiony?	1	2	3	4
12.	...ponieważ jest to dobra zabawa?	1	2	3	4
13.	...ponieważ to sprawia, że spotkanie towarzyskie jest przyjemniejsze?	1	2	3	4
14.	...aby pocieszyć się, kiedy jesteś w złym nastroju?	1	2	3	4
15.	...ponieważ to sprawia, że czujesz się dobrze?	1	2	3	4